

SEKCE PRO INSOLVENČNÍ PRÁVO

Dne 24.11.2022 zasedala Sekce pro insolvenční právo České advokátní komory (dále jen „Sekce“). Předseda Sekce JUDr. Michal Žižlavský přivítal přítomné členy a zahájil zasedání Sekce.

NÁVRH NOVELY INSOLVENČNÍHO ZÁKONA – připomínkové řízení (Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení, ve znění pozdějších předpisů)

Sekce diskutovala návrhy k novele insolvenčního zákona, které předložil JUDr. Václav Bílý, LL.M., Ph.D.

K novelizačnímu bodu č. 1

V § 36 odst. 2 se slova „Neurčí-li insolvenční soud jinak, předkládá insolvenční správce“ nahrazují slovy „Insolvenční správce předkládá“, slova „3 měsíce“ se nahrazují slovy „12 měsíců“ a slova „; písemnou zprávu o splnění oddlužení předloží bez zbytečného odkladu po splnění oddlužení“ se zrušují.

NÁVRH: Nesouhlas s tímto návrhem. Navrhuje se ponechat 3 měsíce na předkládání zpráv o plnění oddlužení, a to zejména s ohledem na navrhované podstatné zkrácení doby oddlužení.

Odůvodnění návrhu:

1x za rok je neúměrně dlouhá doba pro předkládání zpráv o plnění oddlužení. V případě zohlednění zkrácení doby oddlužení z 5 na 3 roky, by správce takovou zprávu podával pouze 2x, což umožní dlužníkům po dlouhou dobu neplnit řádně podmínky oddlužení, aniž by mohli věřitelé / soud včas reagovat. V případě ponechání frekvence 1x za rok, lze očekávat zahlcení insolvenčních správců přímými dotazy od věřitelů dlužníka, podávaných za účelem řádného ověření stavu plnění cílů insolvenčního řízení.

Hlasování o návrhu: Pro: 1, Proti: 10, Zdrželi se: 3

Návrh nebyl odsouhlasen, a tudíž nebude předložen do připomínkového řízení.

K novelizačnímu bodu č. 3

V § 36 odst. 3 se za slovo „odůvodňujících“ vkládají slova „prodloužení průběhu oddlužení (§ 412b odst. 5),“ za slovo „doporučuje“ se vkládají slova „prodloužit průběh oddlužení nebo“ a na konci odstavce se doplňuje věta „Po uplynutí 6 měsíců od předložení zprávy o stavu insolvenčního řízení nelze přihlédnout ke skutečnostem uvedeným v této zprávě pro účely prodloužení průběhu oddlužení, zrušení schváleného oddlužení nebo posouzení splnění předpokladů pro osvobození.“.

NÁVRH: Navrhuje vypuštění dané změny.

Odůvodnění návrhu:

Uvedená změna spočívá v tom, že po uplynutí 6 měsíců od předložení zprávy o stavu insolvenčního řízení se nepřihlíží ke skutečnostem uvedeným v této zprávě pro účely prodloužení, přerušeni či zrušení schváleného oddlužení. Tato změna je v rozporu s Ústavou zaručeným právem na spravedlivý proces. V praxi nastávají situace, kdy nelze rozhodnout v tak krátké době (obstrukce ze strany dlužníka, vytíženost soudu, běžící řízení ovlivňující insolvenční řízení, apod.).

Hlasování o návrhu: Pro: 12, Proti: 0, Zdrželi se: 2

Sekce vyjádřila souhlas s tímto návrhem a bude vložen do připomínkového řízení jako zásadní.

K novelizačnímu bodu č. 9

V § 75 odst. 2 se slova „osobám, které mají právo podání opravného prostředku,“ zrušují.

NÁVRH: Navrhuje se ponechat původní znění daného ustanovení.

Odůvodnění návrhu:

Není důvod upírat kvalifikovaným osobám právo obdržet rozhodnutí v případě, že mohou podat odvolání. V době datových schránek neodůvodněný zásah do Ústavou zaručeného práva na spravedlivý proces (původní inspirace autora dle důvodové zprávy v mimořádném opatření v době pandemie – neadekvátní rozšiřování na standardní situace).

Hlasování o návrhu: Pro: 3 Proti: 8 Zdrželi se: 3

Návrh nebyl odsouhlasen, a tudíž nebude předložen do připomínkového řízení.

K novelizačnímu bodu č. 42

NÁVRH: V § 412a odst. 1 písm. b) se číslo „5“ nahrazuje číslem „3“ a slova „a dlužník neporušil svou povinnost vynaložit veškeré úsilí, které po něm bylo možno spravedlivě požadovat, k plnému uspokojení pohledávek svých věřitelů; má se za to, že tuto povinnost neporušil, jestliže v této době splatil nezajištěným věřitelům alespoň 30 % jejich pohledávek“ se nahrazují slovy „a plnil-li dlužník po tuto dobu všechny podstatné povinnosti vyplývající z oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty; má se za to, že tyto povinnosti plnil, jestliže dosáhl předpokládané míry uspokojení pohledávek nezajištěných věřitelů určené insolvenčním soudem v rozhodnutí o schválení oddlužení“.

Odůvodnění návrhu:

Tato změna počítá s tím, že soud na počátku stanoví tzv. předpokládanou míru uspokojení. Navrhuje se vyslovit nesouhlas tímto návrhem, resp. s touto variantou. Očekává se zahlcení insolvenčních soudů. Soud musí mít dostatečné podklady pro své rozhodnutí dle § 406 odst. 3 písm. c), tj. musí dojít k zprávnění a doplnění § 406 odst. 3 písm. c) o test poctivého a záměru a důvodů zadlužení + doplnění souvisejících:

- *§ 391 + § 392 – dlužník musí doložit komplexní informace o svých příjmových možnostech, tj. informace o dosavadním dosaženém vzdělání, kvalifikaci, pracovním zařazení a zkušenostech, omezeních (např. cestování kvůli péči o závislou osobu). Nelze vyjít pouze z posledních 12 měsíců pro komplexní zhodnocení ze strany soudu (dle § 406 odst. 3 písm. c)), navíc v případě podprůměrné mzdy je třeba zjišťovat důvod na straně zaměstnavatele (podprůměrné = nižší než zaručená mzda dle ZP a prováděcích předpisů).*
- *§ 395 – doplnění testu poctivého záměru a zkoumání důvodů zadlužení, tedy v nové textaci § 395 odst. 7: „Za nepoctivý záměr dlužníka se považuje také pokud dlužník fyzická osoba – podnikatel v posledních 3 letech před zahájením insolvenčního řízení řádně nepodařoval daňové přiznání podle zvláštního právního předpisu nebo v této době opakovaně neplnil své povinnosti vůči orgánů státní správy.“*
Návrh odpovídá čl. 20 odst. 1 směrnice o preventivních restrukturalizacích a zejména pak požadavku čl. 23 směrnice, který předpokládá mimo jiné také zkoumání samotného zadlužování a poctivost jednání (nezákonné jednání nemůže být pardonováno oddlužením). Je nutné zavést, resp. zdůraznit a rozšířit požadavky na poctivý záměr, a to

jak u dlužníků jako takových (odstavec 2), tak u podnikatelů (nová textace odstavce 7; stávající odst. 7 nově označený jako 8)

Hlasování o návrhu: Pro: 1 Proti: 10 Zdrželi se: 4

Návrh nebyl odsouhlasen, a tudíž nebude předložen do připomínkového řízení.

K novelizačnímu bodu č. 42

NÁVRH: přidat variantu III: § 412a odst. 1 písm. b):

„b) po dobu 3 let od schválení oddlužení nebylo dlužníku oddlužení zrušeno, plnil všechny podstatné povinnosti vyplývající z oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty a uhradil předpokládanou míru uspokojení. Má se za to, že předpokládanou mírou uspokojení je úhrada alespoň 30% pohledávek nezajištěných věřitelů, ledaže dlužník soudu prokáže, že vynaložil veškeré úsilí, které po něm bylo možné k plnému uspokojení pohledávek jeho věřitelů spravedlivě požadovat. Při hodnocení schopností a možností dlužníka je třeba také zkoumat, zda se dlužník nevzdal bez důležitého důvodu výhodnějšího zaměstnání či výdělečné činnosti nebo majetkového prospěchu, popřípadě zda nepodstoupil nepřiměřená majetková rizika.“

Hlasování o návrhu: Pro: 4 Proti: 5 Zdrželi se: 6

Návrh nebyl odsouhlasen, a tudíž nebude předložen do připomínkového řízení.

Sekce dále diskutovala o návrhu Mgr. Petra Veselého.

K novelizačnímu bodu č. 12

V § 136 se na konci textu odstavce 7 doplňují slova „alespoň v minimální výši stanovené prováděcím právním předpisem, a to v rozsahu, ve kterém k úhradě těchto záloh nepostačují peněžní prostředky získané postupem podle odstavců 3 a 4“.

NÁVRH: do novelizovaného znění ust. § 136 odst. 7 doplnit na konec odstavce větu: **v případě, že dlužník tuto povinnost nesplní, insolvenční soud oddlužení neschválí.**

Mgr. Veselý tedy navrhuje tuto změnu ustanovení § 136 odstavce 7 (jím navržené doplnění je zvýrazněno tučně podtrženě kurzivou):

(4) (7) V rozhodnutí o úpadku rozhodne insolvenční soud také o žádosti dlužníka o prodloužení lhůty k předložení reorganizačního plánu (§ 316 odst. 5 a 6). V rozhodnutí

o úpadku, s nímž je spojeno rozhodnutí o povolení oddlužení, uloží insolvenční soud dále dlužníku, aby platil zálohy na odměnu a hotové výdaje insolvenčního správce **alespoň v minimální výši stanovené prováděcím právním předpisem, a to v rozsahu, ve kterém k úhradě těchto záloh nepostačují peněžní prostředky získané postupem podle odstavců 3 a 4. V případě, že dlužník tuto povinnost nesplní, insolvenční soud oddlužení neschválí.**

Odůvodnění návrhu:

*Toto doplnění naplňuje záměr ministerstva spravedlnosti (MŠP), obsažený v Tezích transpoziční novely insolvenčního zákona, vypracovaných MŠP k březnu 2022 (dále jen "Teze"). Jedním ze záměrů odbornou veřejností akceptovaných Tezí je snaha **kompensovat výpadek příjmů insolvenčních správců spojený se zkrácením doby oddlužení** na úroveň před přijetím transpoziční novely insolvenčního zákona (čl. 14 Tezí). Realizaci tohoto záměru zatím transpoziční návrh předkladatele (MŠP) neobsahuje.*

Úprava ustanovení § 136 odst. 7, ve spojení s úpravou ustanovení § 398 odst. 4, provedená transpozičním návrhem předkladatele dokonce v mnoha případech odsouvá i stávající odměnu a úhradu hotových výdajů insolvenčního správce do doby po skončení oddlužení, což je v přímém rozporu se záměrem Tezí zajistit financování procesu oddlužení po transpozici.

*Dále Teze předpokládají **zvláštní úpravu srážení z příjmů dlužníků již v úvodní fázi oddlužení za účelem úhrady nákladů řízení** (od povolení do schválení oddlužení, což průměrně trvá cca 4-6 měsíců). **Provedené srážky by byly primárně použity na úhradu nároků insolvenčního správce** (čl. 15 Tezí). Navržené znění ustanovení § 136 odst. 7 ve spojení s úpravou ustanovení § 398 odst. 4 v podobě transpozičního návrhu předkladatele by bez shora uvedeného doplnění **namísto kompenzace dokonce zhoršilo stávající systém financování oddlužení**. Znemožnilo by totiž využití srážek po schválení oddlužení pro hrazení odměny a hotových výdajů insolvenčního správce za úvodní fázi oddlužení a odsunulo by tuto úhradu o několik let v čase dále.*

*Navržené znění ustanovení § 136 odst. 7 by bez shora uvedeného doplnění znamenalo, že dlužník by k uhrazení odměny insolvenčního správce nebyl nijak motivován, což by bylo v rozporu s **konceptem včasné a časově souladné úhrady odměny a hotových výdajů insolvenčního správce, a tudíž v rozporu se základním konceptem materiálního zabezpečení administrace oddlužení, což je stěžejní a zásadní součást Tezí.***

Ministerstvo spravedlnosti, jako předkladatel transpoziční novely sám uvádí v důvodové zprávě k transpoziční novele k bodům 5, 11 a 12 (§ 36 odst. 6, § 136 odst. 3 až 5 a 7), že v insolvenčním řízení je **předpokladem pro povolení oddlužení i pro další postup v řízení zejména to, že dlužník bude schopen plnit nejen pohledávky insolvenčního správce na náhradu odměny a hotových výdajů, jakož i že sražené částky budou využity výhradně k pokrytí zálohy na odměnu a hotové výdaje insolvenčního správce náležící za období do schválení oddlužení, eventuálně pro přednostní úhradu běžného výživného. Návrh předkladatele však bez shora uvedeného doplnění tento cíl nesplňuje.**

Navrhované novelizované znění § 136 odst. 7 IZ ukládá insolvenčnímu soudu, aby v případech, kdy nebudou v období od povolení do schválení oddlužení moci být prováděny z příjmů dlužníka srážky v takové výši, aby ze sražené částky mohla být hrazena minimální odměna insolvenčního správce, uložil povinnost hradit zálohu na odměnu a hotové výdaje insolvenčního správce dlužníkovi. **Dle zkušeností lze předpokládat, že insolvenční soudy budou v souladu s navrženým zněním § 136 odst. 7 postupovat velmi často. Uspokojovat zálohu na odměnu insolvenčního správce ze srážek z příjmů dlužníka půjde totiž toliko v případech, kdy dlužník nemá exekuci na mzdu nebo v případech kdy jsou mu prováděny pouze nepřednostní srážky a rozdíl mezi přednostní a nepřednostní srážkou, snížený o běžné výživné, dosáhne výše minimální odměny insolvenčního správce. Ve všech ostatních případech, kterých bude naprostá většina, nebude možné odměnu insolvenčního správce ze srážek z příjmů uspokojit.**

Dle dosavadní úpravy insolvenční soudy uložily dlužníkům povinnost hradit zálohu na odměnu insolvenčního správce vždy. Soudní praxe však nebyla jednotná v tom, zda nesplnění této povinnosti je důvodem pro neschválení oddlužení. Pokud insolvenční soudy i přes nesplnění této povinnosti oddlužení schválily, učinily tak zpravidla z toho důvodu, že předpokládaly, že odměna bude ihned po schválení oddlužení uhrazena buď z deponací u zaměstnavatele, nebo ze srážek z příjmu dlužníka po schválení oddlužení. Tento fungující a zažitý postup by však do budoucna vyloučila navrhovaná transpoziční novelizace § 398 odst. 4 (Odměnu a hotové výdaje insolvenčního správce náležící za období do schválení oddlužení lze z částky podle odstavce 3 uspokojit až po úplném uspokojení všech pohledávek podle věty třetí.)

Předkladatelem (MŠP) navržené znění transpoziční novelizace, kdy není v zákoně výslovně uvedeno, zda při neplnění této uložené povinnosti dlužníkem má dojít ke schválení oddlužení či nikoliv, by způsobilo nejednotnost soudního rozhodování. V důvodové zprávě k transpoziční novele je výslovně uvedeno, že: „předkladatel považuje za důležité zdůraznit, že úplné neuhrazení zálohy na odměnu a hotové výdaje insolvenčního správce nebrání schválení oddlužení.“. Tento právní výklad nepovažujeme za vhodný a adekvátní. Při jeho aplikaci **by se nové znění § 136 odst. 7 stalo nedokonalou právní normou**, kdy za porušení dispozice nenásleduje sankce. Jednalo by se o lex imperfekta, jejichž výskyt je v právním řádu nežádoucí.

Bez navrženého doplnění by docházelo k absurdním situacím, kdy dlužník bude mít vysoké příjmy ze zaměstnání v zahraničí nebo z podnikání, avšak nebylo by možné provádět srážky z příjmů. Insolvenční soud by mu uložil povinnost hradit zálohu na odměnu a hotové výdaje insolvenčního správce, dlužník by povinnost nesplnil, avšak dle právního výkladu důvodové zprávy by mu mělo být oddlužení přesto schváleno. Takový dlužník si dobrodiní oddlužení

nemůže zasloužit a není vhodné pro kultivaci insolvenčního prostředí, aby neplnění povinnosti stanovené závazným soudním rozhodnutím zůstávalo bez procesní sankce, ba dokonce mohlo vést k dosažení objektivních procesních i hmotných výhod.

Dalším příkladem jsou dlužníci bez příjmů nebo s nepostižitelnými příjmy, kterých je s ohledem na narůstající nezabavitelnou částku čím dál více. Takoví dlužníci plní oddlužení pomocí příspěvků třetích osob, nebo nově dle navržené transpoziční novelizace § 409 odst.1 i ze základní nezabavitelné částky. Pokud by tito dlužníci nebyli schopni uhradit minimální odměnu insolvenčního správce za období před schválením oddlužení, nebudou schopni plnit ani minimální splátku v oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty. A naopak – pokud je dlužník schopen i při nepostižitelných příjmech zajistit plnění minimální splátky po schválení oddlužení, musí být schopen zajistit plnění minimální odměny insolvenčního správce i před schválením oddlužení.

Navržené doplnění transpozičního návrhu předkladatele, spočívající v trvání na povinnosti hradit minimální odměnu insolvenčního správce i před schválením oddlužení zajistí:

- 1) předvídatelnost a jednotu soudního rozhodování,*
- 2) odstranění nedokonalosti právní normy,*
- 3) financování insolvenčního procesu v jeho nejdůležitější fázi před schválením oddlužení – insolvenční správce nebude pracovat půl roku zadarmo,*
- 4) ukončení marných insolvenčních řízení hned na počátku.*

Odměna insolvenčního správce ve smyslu navrženého doplnění je hrazena z prostředků majetkové podstaty v insolvenčním řízení a navržená změna tudíž nemá dopad na státní rozpočet České republiky.

Hlasování: Pro: 14 Proti: 0 Zdrželi se: 0

Sekce vyjádřila souhlas s tímto návrhem a bude vložen do připomínkového řízení jako zásadní.

Obecná výhrada vůči plošnému zkrácení doby oddlužení

Předseda Sekce JUDr. Žižlavský navrhuje vyjádřit nad rámec konkrétních připomínek nesouhlas ČAK s plošným zkrácením doby oddlužení nejen pro podnikatele (závazná část směrnice), ale také pro spotřebitele (gold plating). Činí tak s vědomím toho, že akceptace této obecné připomínky by znamenala potřebu přepracovat celý návrh novely insolvenčního zákona. Konkrétně navrhuje s přihlédnutím k dřívějšímu stanovisku České advokátní komory ze dne 11. ledna 2021 toto znění obecné připomínky:

Česká advokátní komora nadále nepovažuje za vhodnou transpozici směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1023 ze dne 20. června 2019 (směrnice

o restrukturalizaci a insolvenční, prováděnou v rozporu s jejím hlavním cílem, kterým je podpora podnikání.

Česká advokátní komora setrvává na svém dříve již vyjádřeném nesouhlasu s plošným zkrácením doby oddlužení nejen pro *podnikatele*, jak jej vyžaduje závazná část směrnice o restrukturalizaci a insolvenční, ale také pro *spotřebitele*, což směrnice v závazné části nepožaduje.

Odůvodnění návrhu:

Těžištěm navrhované novely insolvenčního zákona (dále jen „novela“) je zkrácení doby oddlužení u všech dlužníků z dosavadních pěti let na tři roky. Jde o zásadní koncepční změnu, která dlouhodobě zasahuje do významného počtu právních vztahů mezi dlužníky a věřiteli. Řádově jde o stovky tisíc oddlužení.

Závazná část směrnice hovoří o tom, že: „*Členské státy zajistí, aby doba, po jejímž uplynutí mohou být podnikatelé v úpadku zcela oddlužení, nebyla delší než tři roky.*“ (Čl. 21 odst. 1 směrnice). Z uvedeného vyplývá, že **směrnice nestanoví žádné závazné pravidlo pro oddlužení spotřebitelů**. To je konečně patrné i ze samotného omezeného právního základu směrnice, který neumožňuje obligatorní rozšíření této povinnosti i vůči spotřebitelům. Právní základ směrnice je jednoznačně definován tak, že směrnice stanoví pravidla týkající se postupů vedoucích k oddlužení podnikatelů v úpadku, nikoliv tedy spotřebitelů (Čl. 1 odst. 1 písm. b) směrnice). Opomíjí se skutečnost, že v České republice došlo v posledních letech k razantnímu a masivnímu rozvolnění podmínek oddlužení novelou insolvenčního zákona z roku 2017 (zákonem č. 64/2017 Sb.), a dále zejména tzv. oddlužovací novelou z roku 2019 (zákonem č. 31/2019 Sb.).

Je pravdou, že směrnice obsahuje nezávazná doporučení ke zvážení uplatnění některých jejích ustanovení, týkajících se podnikatelů, i na spotřebitele. To je ale potřeba vnímat vždy v kontextu právních řádů jednotlivých členských zemí, které se podstatně liší. V českém právním prostředí je využití této možnosti zcela nevhodné, neboť již předchozí novely z let 2017 a 2019 umožnily spotřebitelům oddlužení za velmi výhodných podmínek, a to na základě široké a velmi podrobné politické diskuse při zohlednění regionálních specifik, sociálního prostředí a ekonomických dopadů do práv věřitelů.

Je třeba zdůraznit, že **oddlužení podnikatelů, na které směrnice míří, představují odhadem 5 % všech oddlužení (zbylých 95 % představují oddlužení spotřebitelů)**. Z důvodu řešení transpozičního závazku u minority českých oddlužení je tak navrhována **revoluční a nikoli jen dočasná změna ve všech oddluženích**. To ovšem představuje hazard a ohrožení dosavadní (velkým úsilím) nastolené rovnováhy mezi právy věřitelů a dlužníků.

Je třeba rovněž zdůraznit, že směrnice výslovně uvádí, že Evropská komise by teprve měla provést studii za účelem vyhodnocení toho, zda je nezbytné předložit legislativní návrhy zabývající se úpadkem spotřebitelů (Výkladové ustanovení preambule směrnice, bod 98). Je

tedy zjevné, že **odborná a politická diskuse na takto závažné téma, jako je plošné zkrácení oddlužení u spotřebitelů na 3 roky, neproběhla zatím ani na půdě Evropské unie.**

Věcně navíc existuje dostatek rozumných důvodů pro dva odlišné právní rámce, a to pro (i) oddlužení podnikatelů (živnostníků) a (ii) oddlužení spotřebitelů, neboť každý z těchto rámců sleduje jiné cíle. Oddlužení podnikatelů má za cíl podporu podnikání, tj. opětovné navazování dodavatelsko-odběratelských vztahů, tvorbu pracovních míst, udržení zaměstnanosti, omezení potřeby sociální pomoci ze strany státu a také naplňování fiskálních zájmů státu (platby sociálního a zdravotního pojištění a daní). **Postavení živnostníků, nejvíce postižených krizí, novela zhoršuje, neboť ti jsou ekonomicky závislí na platbách od spotřebitelů.** Také věřitelé podnikatelů bývají uspokojeni nejen v rámci samotného oddlužení, ale benefitují i z následného obnovení jejich podnikatelské činnosti. Oddlužení spotřebitelů má naopak za cíl začlenit spotřebitele zpět do společnosti tím, že vystoupí z „šedé“ ekonomiky a má je v rámci standardního a řádného zaměstnání směřovat k řádnému plnění povinností při respektování oprávněných zájmů věřitelů.

Oddlužení spotřebitelů v délce pěti let (tři roky u chráněných skupin) je adekvátní s ohledem na vyváženost ochrany práv věřitelů a sociální smír ve společnosti. Zavedení oddlužení spotřebitelů paušálně za tři roky bez odpovídající diskuse a vyvážení oprávněných zájmů věřitelů by bylo nebezpečným experimentem a vedlo by k výchově občanů ve smyslu, že neplnění závazků se vyplácí. **Novela zvyšuje podnikatelské riziko a narušuje legitimní očekávání věřitelů, kteří mají právní a ekonomické vztahy se spotřebiteli.** Neuvážená podpora nezodpovědného ekonomického chování spotřebitelů bez adekvátního vyhodnocení současného právního rámce může vést k úpadkům věřitelů, ze kterých se stanou dlužníci, což povede k destabilizaci ekonomicko-sociálního smíru ve společnosti.

Cílem směrnice je zavedení tříletého oddlužení toliko pro podnikatele. Odlišná délka oddlužení spotřebitelů a podnikatelů nevytvoří žádné podstatné komplikace v rámci soudního projednání těchto řízení. **Již dnes je režim oddlužení podnikatelů odlišný** jak v posuzování podmínek pro vstup do oddlužení, tak v provádění měsíčních splátek. Insolvenční soudy i insolvenční správci v tomto dvoukolejném systému pracují a jsou dostatečně adaptovaní.

Riziko zneužití institutu zkráceného oddlužení podnikatelů ze strany spotřebitelů, kteří by účelově vytvářeli zdání podnikatelské činnosti lze snadno eliminovat například uzákoněním vhodného časového testu pro posuzování dlužníka coby podnikatele. Tento časový test by spočíval v nutnosti splnit podmínky pro klasifikaci osoby jako podnikatele nejméně 12 měsíců před podáním insolvenčního návrhu. Časový test je běžným prostředkem boje proti tzv. *forum shopping* (účelový výběr jurisdikce), známým jak českému insolvenčnímu zákonu (ust. § 7b odst. 1 insolvenčního zákona), tak i Nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/848 ze dne 20. května 2015 o insolvenčním řízení (Čl. 3 odst. 1 nařízení). Takový postup ostatně předvídá i směrnice stanovením odchylek k zabránění zneužití institutu oddlužení, či pro eliminaci zlého úmyslu vůči věřitelům (Čl. 23 odst. 1 a čl. 23 odst. 2 písm. c) směrnice).

Hlasování: Pro: 14 Proti: 0 Zdrželi se: 0

Sekce vyjádřila souhlas s tímto návrhem a bude vložen do připomínkového řízení jako zásadní.

JUDr. Adam Sigmund na základě podnětu předsedy ČAK JUDr. Roberta Němce, který jednání Sekce navštívil, následně z pověření předsedy Sekce navrhl připomínku, týkající se odměny sepisovatelů návrhů na povolení oddlužení, která je zastropována částkami 4.000/6.000,-Kč u oddlužení manželů. Níže uvedený návrh s odůvodněním byl rozeslán členům Sekce 25.11.2022 k hlasování per rollam a to do 28.11.2022 do 10:00 hodin.

K novelizačnímu bodu č. 13

NÁVRH: V ust. § 390a odst. 3 se číslovka „4000“ nahrazuje číslem „5200“ a číslovka „6000“ se nahrazuje číslem „7800“.

Navrhuje tedy tuto změnu ustanovení § 390a odstavce 3 (jím navržená změna je zvýrazněna tučně podtrženě kurzivou):

(3) Osobě podle odstavce 1 písm. a), která sepsala a za dlužníka podala návrh na povolení oddlužení anebo také insolvenční návrh podle § 390 odst. 1, náleží odměna, jejíž maximální výše činí ~~4000~~ **5200** Kč bez daně z přidané hodnoty a v případě společného oddlužení manželů ~~6000~~ **7800** Kč bez daně z přidané hodnoty; v odměně je zahrnuta také náhrada nákladů vynaložených v souvislosti se sepisem a podáním návrhů podle části věty před středníkem. Za sepis a podání návrhu na povolení oddlužení anebo také insolvenčního návrhu podle § 390 odst. 1 a další činnosti s tím nezbytně spojené, zejména poradu s klientem a odstranění vad návrhu, jiné plnění osobě podle odstavce 1 písm. a) nenáleží.

Osobě podle odstavce 1 písm. a), která sepsala a za dlužníka podala návrh na povolení oddlužení anebo také insolvenční návrh podle § 390 odst. 1, náleží odměna, jejíž maximální výše činí **5200** Kč bez daně z přidané hodnoty a v případě společného oddlužení manželů **7800** Kč bez daně z přidané hodnoty; v odměně je zahrnuta také náhrada nákladů vynaložených v souvislosti se sepisem a podáním návrhů podle části věty před středníkem. Za sepis a podání návrhu na povolení oddlužení anebo také insolvenčního návrhu podle § 390 odst. 1 a další činnosti s tím nezbytně spojené, zejména poradu s klientem a odstranění vad návrhu, jiné plnění osobě podle odstavce 1 písm. a) nenáleží.

Odůvodnění návrhu:

Doporučuje se provedení valorizace odměny sepisovatele insolvenčního návrhu spojeného s návrhem na povolení oddlužení (návrh podle § 390 odst. 1). Právní úprava limitace odměny sepisovatele návrhu ve smyslu ustanovení § 390a odst. 3 částkami 4 000 Kč bez daně z přidané

hodnoty a v případě společného oddlužení manželů 6 000 Kč bez daně z přidané hodnoty byla přijata s účinností od 1. 7. 2017.

V odměně je zahrnuta také náhrada nákladů vynaložených v souvislosti se sepisem a podáním návrhů. V mezidobí **od roku 2017 do roku 2022 došlo ke skokovému nárůstu inflace**, zejména v posledním roce; a to z obecně známých důvodů kombinace následků pandemie COVID, války na Ukrajině a cyklické hospodářské krize. Kumulovaná průměrná míra inflace za období let 2017 až 2022 činí celkem 29.84 %¹.

I v následujícím období do plánované účinnosti transpoziční novely se i nadále očekává neobvykle vysoká míra inflace. Tato skutečnost má zásadní dopady na náklady sepisu insolvenčních návrhů spojených s návrhy na povolení oddlužení. Celkové náklady sepisovatelů se skládají z fixních nákladů (nájem kanceláří, energie, mzdové a personální náklady včetně odvodů na zdravotní a sociální pojištění, software, administrativní náklady aj.) a dále z variabilních nákladů (poštovné (včetně nákladů na provoz datové schránky), cestovné, hovorné, kancelářské potřeby aj.). Obě složky celkových nákladů jsou inflací negativně zasaženy.

To vše vyvolává potřebu a nutnost valorizace odměny sepisovatele. Dle dostupných informací z insolvenčních řízení jsou ve většině sepisovatelů návrhů advokáti, přičemž podíl tzv. akreditovaných osob, které poskytují tyto služby klientům bezplatně a financují je ze svého rozpočtu, je menšinový. Na základě zjištění od advokátů, věnujících se sepisu návrhů na povolení oddlužení byla tato agenda ještě před rokem 2022, kdy došlo ke skokovému zvýšení inflace pro drtivou většinu advokátů naprosto nerentabilní. U těch, kteří se této agendě věnují pak ještě před rokem 2022 byla tato agenda na samé hranici rentability.

V odměně je navíc zahrnuta také náhrada nákladů vynaložených v souvislosti se sepisem a podáním návrhů, vč. náhrady za provedení autorizované konverze dokumentů do elektronické podoby. **Bez provedení valorizace odměny sepisovatele hrozí, že se advokáti přestanou této agendě věnovat a na trhu tak vypadne většina poskytovatelů této služby veřejnosti.** V době hospodářské krize, kdy se očekává masivní nárůst insolvenčních návrhů, přičemž návrhy na povolení oddlužení tvoří cca 95 % této agendy, by šlo o paralyzaci poskytování veřejné služby oddlužení; a to v nejhroší možné chvíli.

Míra valorizace je odvozena od průměrné míry inflace za období let 2017 až 2022 (29.84 %) a tomu odpovídá navrhované zvýšení odměny na 5 200 Kč (4 000 Kč x 1.2984) bez daně z přidané hodnoty a v případě společného oddlužení manželů na 7.800 Kč (6 000 Kč x 1.2984) bez daně z přidané hodnoty.

Odměna sepisovatele je hrazena z prostředků majetkové podstaty v insolvenčním řízení a navržená změna tudíž nemá dopad na státní rozpočet České republiky.

Hlasování per rollam: Pro: 23 Proti: 0 Zdrželi se: 1

¹Statistické údaje ohledně průměrné míry inflace za období let 2017 až 2022; dostupné na : [Výstupní objekt VDB \(czso.cz\)](https://www.czso.cz)

Sekce vyjádřila souhlas s tímto návrhem a bude vložen do připomínkového řízení jako zásadní.

Dále dal předseda Sekce hlasovat per rollam o návrhu JUDr. Lenky Vidovičové, LL.M., a to k novelizačnímu bodu č. 6.

V § 38 odst. 1 se věta třetí zrušuje.

NÁVRH: V § 38 se věta třetí mění takto: „V případě oddlužení je součástí odměny insolvenčního správce určené prováděcím předpisem také odměna z počtu přihlášek pohledávek zařazených do seznamu přihlášených pohledávek podle tohoto zákona.“

Odůvodnění návrhu:

Z pohledu nároků insolvenčního správce na odměnu v oddlužení za vykonanou práci formou přezkoumání přihlášených pohledávek považují úplné vypuštění věty třetí v § 38 za signál, který může být mylně vykládán jako záměr zákonodárce opět zcela opustit koncept odměňování správců za přezkum přihlášených pohledávek věřitelů v oddluženích (tj. vrátit se k původní úpravě odměňování správců v oddlužení bez této složky odměny). Považují proto za vhodné, aby:

1) zákonodárce jednoznačně projevil vůli odměnu za tuto činnost správcům přiznávat (výši a způsob jejího určení nechat pak flexibilně na ministerstvu) a

2) určil, že na odměnu má správce nárok už po zařazení takové přihlášky do seznamu přihlášených pohledávek (tj. aniž by fakticky došlo k jejímu přezkumu), neboť v oddlužení se na rozdíl od konkurzu či reorganizace (kde přezkumné jednání může proběhnout i bez účasti dlužníka) může stát, že dlužník přichystaný přezkum zmaří (opakovaně se nedostaví na jednání s insolvenčním správcem) a řízení je zastaveno, aniž přezkumné jednání proběhlo. Insolvenční správce však veškerou práci spočívající v přezkumu přihlášených pohledávek, včetně komunikace s věřiteli, výzev k opravě a doplnění přihlášek apod. má provedenu a připravenou na přezkum. Zvolená formulace zvyšuje právní jistotu insolvenčního správce, že tato část jeho vykonané činnosti bude mít v prováděcím předpisu vždy stanoveno své ohodnocení ve formě odměny.

Hlasování per rollam: Pro: 23 Proti: 0 Zdrželi se: 3

Sekce vyjádřila souhlas s tímto návrhem a bude vložen do připomínkového řízení jako zásadní.

Posledním návrhem, o kterém bylo hlasováno způsobem per rollam, byl návrh JUDr. Václava Bílého, a to k **novelizačnímu bodu č. 42**.

NÁVRH: Návrh varianty III. § 412 odst. 1 písm. b)

b) po dobu 3 let od schválení oddlužení nebylo dlužníku oddlužení zrušeno, plnil všechny podstatné povinnosti vyplývající z oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty a uhradil předpokládanou míru uspokojení. Má se za to, že předpokládanou mírou uspokojení je úhrada alespoň 40% pohledávek nezajištěných věřitelů a v případě fyzické osoby - podnikatele (§ 398b) alespoň 60% pohledávek nezajištěných věřitelů, ledaže dlužník soudu prokáže, že vynaložil veškeré úsilí, které po něm bylo možné k plnému uspokojení pohledávek jeho věřitelů spravedlivě požadovat. Při hodnocení schopností a možností dlužníka je třeba také zkoumat, zda se dlužník nevzdal bez důležitého důvodu výhodnějšího zaměstnání či výdělečné činnosti nebo majetkového prospěchu, popřípadě zda nepodstoupil nepřiměřená majetková rizika.

Odůvodnění návrhu:

Návrh implicitně předpokládá vysoký stupeň sociální podpory (na úkor věřitelů), aniž by reálně zkoumal, na koho má skutečně dopadnout – tedy kdo je skutečně tím slabším, komu se má pomáhat. Vyjdeme-li ze zjištění InsolCentra, lze teoreticky předpokládat, že před branami oddlužení stojí pět set tisíc zadlužených lidí. Z toho je cca 43 tisíc starobních a 27 tisíc invalidních důchodců, kteří již podle současné úpravy mají zmírněné podmínky oddlužení na splácení ve třech letech. Přidáme-li k nim matky samoživitelky (lépe osamělé rodiče podle z. č. 117/1995 Sb., § 7 odst.7), jde o cca dalších 50 tisíc osob. Pro tuto skupinu panuje shoda napříč všemi, že by se mohla oddlužovat ve třech letech, protože jsou právě to ohroženou skupinou, které je vhodné pomoci. Logicky pak zbyvá 380 tisíc lidí v produktivním věku, z čehož je 72 procent mužů - nejde tedy o zdravotně hendikepované ani seniorní osoby, ale o běžně produktivní část populace.

Jaké je pak složení dluhů? (odhad vycházející ze současných dat v insolvenčních řízeních s přihlédnutím k údajům v centrální evidenci exekucí). U občanů počítejme s průměrnou výší 1 mil. Kč a u živnostníků 2 mil. Kč. Data vykazují poměr mezi počty občanů a živnostníků zhruba 75/25 procentům (285 tisíc občanů / 95 tisíc živnostníků). Jejich dluhy činí 285 mld. Kč (občané) a 190 mld. Kč (živnostníci). Celkem tedy 475 mld. Kč. Při strážlivé úvaze úhrady 30 procent z výše dluhů za pět let by činilo uspokojení věřitelů 142,5 mld. Kč. Při variantě tří let a odhadu výše uspokojení podle expertů ministerstva spravedlnosti (potvrzeného InsolCentrem) 6,5 procenta – dospějeme k sumě 30,8 mld. Kč. Rozdíl v neprospěch věřitelů tak činí minimálně 100 mld. Kč, aniž by bylo doloženo, že je to potřebné, resp. proporční.

Mezi významné věřitele náleží státní orgány. Je velmi obtížné učinit relevantní odhad výše pohledávek státu za dlužníky v příštích letech. Lze odhadnout, že celkový poměr pohledávek státních orgánů ve vztahu k pohledávkám ostatních věřitelů se v současné době pohybuje okolo 15 procent. Stát tedy z 100 mld. Kč ztráty všech věřitelů přijde v delším horizontu o 15 mld.

Hrubý odhad poměrů: Zdravotní pojišťovny – 10 mld. Kč, ČSSZ – 3 mld. Kč, FÚ – 2 mld. Kč. Uvedené se vztahuje pouze k současným dlužníkům.

U dlužníka, který není schopen uhradit ani minimální výši 40%/60% za 3 roky by mělo být obrácené břemeno prokázání splnění povinnosti, tj. dlužník by měl soudu, správci a věřitelům prokázat, že se skutečně 3 roky dostatečně a poctivě snažil urovnat své dluhy. Odlišení nepodnikatele a podnikatele je dáno nejen odlišností jejich dluhů a odlišným očekáváním věřitelů (reagující také na profesionalitu podnikatelů), ale také požadavky směrnice o preventivních restrukturalizacích. Vyvratitelná domněnka splnění předpokládané míry uspokojení dává hned dvojí možnost jejího prolomení – jednak má původní rozhodnutí o její výši v rukou soud (§ 406 odst. 3 písm. c)) již na vstupu, a současně je možnost ji prolomit na výstupu – tím se garantuje možnost individuálního.

Hlasování per rollam: Pro: 3 Proti: 20 Zdrželi se: 1

Návrh nebyl odsouhlasen, a tudíž nebude předložen do připomínkového řízení.

V průběhu jednání Sekce se někteří členové omluvili a odešli před ukončením jednání, a naopak někteří s omluvou dorazili později po zahájení jednání Sekce. Ze strany předsedy Sekce vždy docházelo ke kontrole počtu přítomných členů, kteří hlasovali o předložených návrzích.

RÚZNÉ

Z důvodu časové kapacity nebyla v tomto bodě projednána žádná další témata.

V Praze dne 24.11.2022

Ověřil a schválil:

JUDr. Michal Žižlavský, předseda Sekce pro insolvenční právo

Sepsala:

Mgr. Kamila Šrolerová, Odbor vnější a vnitřní legislativy